

některá četa či rota výsadkového, respektive průzkumného praporu.

„Nyní se soustředíme na výcvik izolované osoby, na to, jak má přežít, jak má odolat. Nejdůležitější jsou procedury, s jejichž pomocí se vojáci dostanou zpět. V minulosti naše armáda vycházela ze sovětského modelu, který předpokládal přechod sestřeleného pilota na partyzánský způsob boje. Absolventi kurzu si musí uvědomovat, že se vyvíjí nějaké úsilí pro jejich záchranu, a také k němu přispět. Měli by vědět, že je na jejich záchranu vyslán nějaký tým. Pro upoutání jeho pozornosti je nezbytné použít určité signály a znaky dle standardních operačních postupů,“ popisuje kapitán Lang. „Všechny tyto záležitosti jsou přísně utajované. Protivník by je mohl zneužít a upoutat na sebe záchraný tým, který by pak přivedl do záhuby. Proto zachraňovaná osoba musí přesně vědět, jak má postupovat v okamžiku, kdy se k ní blíží záchraný tým. Záchraný tým ji totiž do poslední chvíle považuje za nepřátelský subjekt a mohl by ji zastřelit.“

Problém odkrytých prostranství

Z vysílačky se dozvídáme, že zásahová skupina příslušníků Celní správy právě objevila dvojici vojáků. Čeká je trest. Přicházejí i o to málo potravin, které dostali. Navíc jsou vráceni téměř na začátek své cesty. „Včera jsme měli šest odhalených, dnes již tři. Kluci nevyužívají porostů tolik, jak by mohli. Pohybují se přes odkrytá prostranství, aniž by se dostatečně maskovali. Našli jsme po nich dokonce pár stop. Při zadržení postupujeme přesně podle zákona. Jednáme s nimi jako s osobami prověřovanými. Pokud nám neukáží doklady, tak je zajistíme k ověření další totožnosti. Samozřejmě kontaktujeme také vojenské velení a domluvíme se na tom, kam máme dotyčného transportovat,“ vysvětluje instruktor Celní stravy Kryštof Benda. „Celkem je nás tady patnáct z různých koutů republiky. Vojáci

z Vyškova nás požádali, zda bychom jim nepomohli při výcviku a nevyužili přitom kompetence, které máme. Jedná se o celní dohledovou a pátrací činnost. Právě pro takovéto záležitosti máme nejen vybavení, ale i výcvik. I pro nás je to určitý trénink. Máme možnost vyzkoušet si flexibilitu, nasazení v terénu, operační schopnosti a techniku. Získáváme nové zkušenosti.“

V terénu jsou i čtyři vojáci, kteří budou součástí poradního a výcvikového týmu. Mají na kábulském letišti učít příslušníky vzdušných sil Afghánské národní armády létat. V tomto případě je míra rizika jejich nasazení nejvyšší. Musí projít kurzem na úrovni C. Velitelství ISAF v Kábulu totiž vydalo nařízení, na základě kterého je každá země vysílající své vojáky do Afghánistánu zodpovědná za výcvičení svých příslušníků v oblasti SERE, a to dle míry rizika jejich nasazení.

„Museli jsme na ně samozřejmě reagovat. Bez ohledu na to bychom ale chtěli, aby tímto kurzem procházeli všichni vojáci AČR. Ať již jdou do mise či nikoliv. Záchrana osob izolovaných na nepřátelském území je něco, na co by se měli vojáci připravovat dlouhodobě. Není možné jednou absolvovat kurz a myslet si, že máme na léta vystaráno. Tyto záležitosti je nezbytné neustále opakovat a procvičovat. Proto má kurz platnost jen čtyři roky, pak je potřeba ho absolvovat znovu,“ říká kapitán Lang. „Je strašně důležité, aby každý, kdo jde do akce s vysokou mírou rizika, věděl, že se udělá maximum pro jeho záchranu. Vojáci by měli být podrobně informováni o tom, že existuje nějaká struktura, nějaký záchraný systém.“

Chybí základy

Již nyní jsou instruktoři SERE nejen u všech brigád, ale dokonce i u některých jejich útvarů. Problém je ale v tom, že ne všichni, kteří se přihlásí do kurzu, mají dostatečné znalosti v nezbytných disciplínách. Vojáci by měli mít alespoň základní povědomí z taktické a topografické přípravy

a z přežití. „Bohužel se nám ukazuje, že u některých vojáků je míra připravenosti velice nízká, dokonce by se dalo říci, že je někdy téměř nulová. Přitom u každého útvaru jsou lidé, kteří mají tyto druhy výcviku na starosti. Místo toho, abychom začali na něčem stavět, musíme se věnovat úplným začátkům a suplovat práci za někoho jiného. To nás samozřejmě zdržuje a komplikuje nám to situaci,“ upozorňuje kapitán Lang. „Existují také poměrně velké rozdíly mezi vojáky od vzdušných a pozemních sil. Dopředu víme, kdo bude lepší v oblast taktické přípravy a kdo například v topografii.“

Náčelníka oddělení záchraně a výsadkové přípravy naopak příjemně překvapila operativnost a kreativita účastníků kurzu. První den cvičení překonali skrytě v neznámém terénu dvacet kilometrů. Byli prý podstatně rychlejší, než předpokládali organizátoři.

Výcvik SERE se úmyslně nekoná ve vojenském prostoru. Je totiž prioritně zaměřen na vyhýbání se jakékoliv civilizaci. Něco podobného není nikdo schopen efektivně zorganizovat ve vojenských výcvikových prostorech. Tam totiž chybí obydlené oblasti, a není tedy čemu se vyhýbat. Není tam v dostatečné míře ani pohyb civilního obyvatelstva. Absolventi kurzu přitom musí postupovat terénem tak, aby je nikdo neviděl.

Také spolupráce s Policií České republiky a Celní správou není náhodná. „Nejde jen o to, že jak policisté, tak celníci mají při těchto zaměstnáních možnost procvičovat svoji práci, tedy vytvářet různé clony a propátrávat terén,“ upozorňuje kapitán Lang. „V civilním sektoru jsou pravomoci těchto složek mnohem širší než ty, kterými disponuje armáda. Právě to, že se tady pohybuje více ozbrojených složek, které mezi sebou spolupracují, vnímá poměrně pozitivně místní civilní obyvatelstvo. Je to tedy i určitá prezentace armády.“

Text: Vladimír Marek
Foto: autor a Kateřina Lang

Dělostřelectvo je základním systémem palebné podpory pozemních sil. Jeho hlavní prostředek tvoří aktuálně v rámci AČR samohybná děla 13. dělostřelecké brigády v Jincích.

152mm samohybná kanonová houfnice vz. 77

České dělostřelectvo má dlouhou tradici, vycházející z období husitských válek. Do dějin se řadou svých výrobků zapsala rovněž společnost Škoda Plzeň. Pravděpodobně nejslavnější vystoupení našich dělostřelců se odehrála za druhé světové války v Tobruku a u Jasla.

Samohybná děla dříve tvořila pouze malou část výzbroje naší armády. V období před druhou světovou válkou se nevyskytovala. Na západní frontě bylo plánováno vyzbrojení naší obrněné brigády britským samohybným typem Sexton, avšak nakonec k němu nedošlo. Na východní frontě disponovali naši vojáci z 1. čs. armádního sboru koncem války pouze stíhači tanků SU-85. V průběhu války byla na našem

území realizována u společnosti Böhmisch-Mährische Maschinenfabrik Skoda výroba stíhače tanků JPz 38(t), který dostal od německých vojáků jméno Hetzer. Jeho produkce pokračovala i v poválečném období. Doplnila ji licenční výroba sovětského samohybného děla/stíhače tanků SU-100, s označením SD-100, a později domácí konverze polopásového obrněného transportéru OT-810D s bezzázluzovým kanonem 82mm BzK vz. 59. Ve všech případech se jednalo nikoli o samohybná děla sloužící k podpoře pěchoty střelbou vrchní skupinou úhlů, ale o specializované kanonové stíhače tanků s jednotnou municí. Ze standardně řešených samohybných děl se do výzbroje tehdejší československé armády dostal v malém počtu pouze dovezený sovětský typ SU-76. Následovalo dlouhé období králování tažených děl, a to až od roku 1976, kdy bylo do výzbroje postupně zavedeno 148 sovětských pásových samohybných houfnic 2S1, známých jako Gvozdika, nakoupených z licenční výroby v Bulharsku.

Historie a služba

V roce 1976 již končil vývoj domácího dělostřeleckého systému s krycím jménem Dana. Údajně byl zahájen již před rokem 1968, ale dočasně pozastaven. Na tvorbě ve své době revoluční dělostřelecké zbraně se podílelo několik podniků a výzkumných ústavů. Jednalo se především o ZTS (Závody těžkého strojířtva) v Dubnici nad Váhom, kde probíhala finální kompletace, dále Tatra Kopřivnice, která vyráběla podvozky, Konstrukt Třebíč, Vojenskou akademii v Brně a specializovaná výzkumná pracoviště ve Slavičíně, Brně, na Záhorí i jinde. Kombinace osmikolového terénního podvozku, uzavřených pancéřovaných pracovišť celé obsluhy a plně

mechanizovaného systému nabíjení překonávala v době vzniku jakýkoli konkurenční typ. V rámci ČSLA tvořily 152mm ShKH vz. 77 od roku 1980 výzbroj dělostřeleckých pluků 1. tankové divize, 9. tankové divize, 2. motostřelecké divize, 19. motostřelecké divize a 20. motostřelecké divize. Armáda nakoupila do roku 1992 celkem 408 těchto samohybných kanonových houfnic. Z nich si při dělení republiky ponechala 273.

Zbraně, pro které se začalo používat neoficiální bojové jméno Dana, byly rovněž exportovány do zahraničí. Bývalý Sovětský svaz jich koupil 108, Libye 120, Polsko 111, Gruzie 47 a Kyprská republika 12 z následné slovenské výroby po rozdělení republiky. Bojového nasazení se Dany dočkaly opakovaně v Libyi, Gruzii a aktuálně v rámci polských jednotek v Afghánistánu.

Vývoj pokračoval koncem osmdesátých let minulého století projektem Ondava, který měl hlaveň prodlouženou na 47 ráží a dostřel 24 km. Po roce 1993 na něj navázaly slovenské podniky samostatným projektem Zuzana, který měl hlaveň o délce 45 ráží, avšak v „západní“ ráži 155 mm. Zuzany byly zavedeny do výzbroje slovenské armády roku 1997. Vývoj pokračoval verzí Zuzana T-72 M1, která využívá podvozek tanku T-72. Pro Indii byl vyvinut prototyp Zuzana T-72 A40 s bojovým jménem Hymalaia, který má upravené uložení hlavně a nabíjecí zařízení. V roce 2004 prezentovali slovenští výrobci verzi Zuzana 2 s nově řešenou jednomístnou přední kabinou a hlavní o délce 52 ráží. Dále existuje modernizační komplet pro původní Danu s označením vz. 77/99 MODAN. Poslední modernizaci prezentovala česká společnost Excalibur Army na letošním IDETu. Jednalo se především o oblast elektroniky a dílčí úpravy podvozku a věže.

152mm samohybná houfnice vz. 77

Technický popis

Služební předpis Dě1-22-40/1 z roku 1985 definuje 152mm samohybnou kanonovou houfnici vz. 77 jako moderní dělostřeleckou zbraň se samočinným nabíjením nábojů, schopnou zabezpečit účinnou palebnou podporu pozemních vojsk. Jako hlavní úkoly byly stanoveny ničení taktických prostředků jaderného napadení, boj s nepřátelským dělostřelectvem a minomety, umlčování a ničení živé síly a palebných prostředků nepřítele, ničení a umlčování míst velení, radiotechnických prostředků a týlových zařízení nepřítele, ničení trvalých obranných staveb a polních obranných objektů ze zakrytých palebných postavení i přímou střelbou a ničení tanků a obrněných transportérů přímou střelbou.

Dana se skládá ze strojového podvozku a zbraňové nástavby. Základ konstrukce vozidla tvoří šasi terénního nákladního automobilu Tatra T815 opatřené rámem. Na přední části podvozku se nalézá dvoumístná pancéřová kabina s pracovišti řidiče a velitele. Ve středu ložné plochy vozidla je umístěna zbraňová nástavba. V praxi se jedná o dělenou věž, jejímž středem je vedena hlaveň se závěrem, brzdovratné zařízení, kolébka a část nabíjecího mechanismu. Uvedené řešení konstrukce věže chrání obsluhu před účinky střelných zbraní i zbraní hromadného ničení. Základ věže tvoří lafeta, k níž je čepý upevněna kolébka hlavně, což umožňuje nastavování náměru. Lafeta spočívá na kulové dráze a pivotu, které umožňují nastavování odměru. V levé části věže, nazývané rovněž levá kabina, je vpředu pracoviště mířiče a za ním nabíječe. V zadní oddělené části za mířičem jsou držáky na 30 stojících nábojek, spojené řetězovým dopravníkem. Nabíječ může ubírat výmetné náplně z nábojek a mechanicky otevírat závěr hlavně. V pravé části věže je pracoviště časovače, který přes pracovní otvor s krytkou čásoje zapalovače granátů. Těch je v držácích řetězového dopravníku 36. Dopravníky nábojek a granátů společně s podavačem granátů, podavačem nábojek, nabíječkou a pásovým dopravníkem vystřelených nábojek tvoří nabíjecí automat. Pohyb dopravníků zabezpečují hydromotory. Při střelbě je z držáku nejprve vyjmut podavačem granát a přesunut na nabíjecí pánev, poté zdvižen do osy hlavně a zasunut hydraulickou nabíječkou do nábojové komory. Stejný proces probíhá s nábojkou. Ta při zasunutí do nábojové

komory odjisti otevřený závěrový klín, který uzavře nábojovou komoru. Zákluz vzad při výstřelu otevře závěr a vyhazovač vyhodí nábojku na dopravník, který ji odsune z prostoru mezi pravou a levou věží, mimo vozidlo. energii zákluzu snižuje jednostupňová aktivně-reaktivní úst'ová brzda. Na stropě pravé věže je u poklopu lafeta pro kulomet DŠKM ráže 12,7 mm. K nastavování náměru a odměru slouží hydraulické válce a hydromotory, které pohánějí

mechanické převody. Hmotnost přední části hlavně oproti těžišti vyrovnávají vyvažovače. V případě vyřazení hydraulického systému lze nastavovat náměr a odměr manuálně mechanickými řididly a rovněž ručně otevírat závěr a nabíjet hlaveň, ovšem za výrazně delší dobu. K zamíření na cíl používá mířič pro nepřímou střelbu optický zaměřovač ZZ-73 s dělovým dalekohledem PG1-M-D a pro přímou střelbu dalekohled OP5-D. Na zadní části rámu šasi je upevněn vznětový motor Tatra o výkonu 253,7 kW. Jeho kapotáž není pancéřová. Součástí výstroje tvoří filtrační, ventilační a klimatizační zařízení umístěné v prostoru za přední pancéřovou kabinou.

Samohybná kanonová houfnice vz. 77 používá dělené náboje různých druhů, které se skládají z granátu a nábojky. Základní typy granátů jsou tříštivotrhavý, tříštivotrhavý dálkový a kumulativní. K iniciaci trhavin granátů slouží různé zapalovače. Při střelbě stabilizují podvozek tři teleskopické hydraulické opěry.

Text a foto: Martin Koller

Hlavní takticko-technická data:

Obsluha.....	5
Bojová hmotnost se 60 náboji	29 250 kg
Délka.....	11 356 mm
Šířka.....	3 000 mm
Výška s lafetovaným kulometem DŠKM	3 530 mm
Maximální rychlost	80 km/h
Dojezd.....	600 km
Ráže hlavně.....	152,4 mm
Rozsah náměru	-4° až +70°
Rozsah odměru.....	450°
Rychlost střelby.....	4 rány/min

S generálem na „štroku“

KDE: vltavská loděnice Dukly Praha

KDO: armádní generál Vlastimil Pícek a nadporučík Ondřej Synek

KDY: 27. září 2011

Veslování, to se zkrátka nezapomíná. Ani po čtyřiceti letech. Přesvědčil se o tom i náčelník Generálního štábu AČR generál Vlastimil Pícek, když usedl s mistrem světa npor. Ondřejem Synekem do dukláckého dvojskifu.

„Jdu do toho s elánem, ale přiznám se, že jsem vůbec netrénoval. Ani na simulátor mi nezbyl čas,“ svěřil se hned na začátku generál Pícek. „Určitě spoléhám na Ondru a také, což většina sportovců zná, na tzv. falešnou formu. Sám jsem zvědavý, jestli to tam někde vzadu zůstalo.“

A nejenom že zůstalo. Přehlížející se nestarčili divit, jak dvojskif nabral rychlost a klouzal po Vltavě.

„Je to tam, ty návyky se prostě nedají zapomenout. Ono ze břehu to vypadá strašně jednoduše, ale zkoordinovat motoriku těla, zabrat do vesel a udržet loď v rovině, to zas tak úplná hračka není,“ řekl uznale Synek po přistání v loděnici. „A pan generál potvrdil do puntíku, že ten, kdo tomuhle mokrému sportu jednou propadne, tak už ho nikdy úplně neopustí.“

Na otázku, kdo na vodě velel, odpovídá Ondra s úsměvem: „Nejdřív jsem velel já, ale pan generál po pár metrech velení převzal, jak tomu odpovídá i jeho pozice, a to nejen na lodi. Má to zkrátka v krvi.“

Text a foto: Jana Deckerová